

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Névedéknapló
1903. 258. sz.

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo
Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielat' preplatky, jako dopisy do redakcie, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného stĺpcového malého riadku je 20 hl. Ručopisy sa naspak nedávajú.

Nový volebný zákon.

Dňa 19-ho decembra o veľmi vážnej záležitosti pojednávali v snemovni. Prešporská stolica zadala prosbu o zmenení volebného zákona. Žiada, aby census — dľa ktorého určia volebné právo občanov — po celej krajine rovnaký bol. Aby votizácia nie ako teraz v sídelnom meste okresu konala sa, ale aby voličia v svojich obciach oddali vótum. Aby hlasovanie tajné bolo. Aby volebné okresy znovu a spravdlive byly podelené, konečne aby volebné právo rozšírilo sa. Prosbu túto aj iné stolice prisvojily si, a žiadajú jej splnenie od krajinského snemu.

Najprv ablegát *Holló* zaujal sa dôležitej tejto

veci a oslovil vládu, aby prosbu splnila a čím skôr predniesla pred snem nový volebný zákon. Z našej strany *Alexander Ernszt* a *Ján Molnár* rečnili oduševnene a opravdovou láskou k pospolitému ľudu, — ktorý aj v tomto ohľade ukrivdený je — za zmenenie terajšieho volebného zákona, ktorý nielen že nič netojí, ale aj nespravdlivý je. Celý zákon tak vyzerá, ako keby holi doniesli. Rečnil aj ministerprezident *Széll*, a vyslovil sa, že v istom ohľade nie je oproti prosbe prešporskej stolice.

Uzná, že volebný zákon nezodpovedá terajším pomerom, najmä votizáciu posudzuje, pri ktorej —



Pastieri sa modlia k malému Ježiškovi.



Poklona kráľov od východu.

red.

dľa našej zkušnosti — tolko nesvedomitosti, neľudskosti a klamstva porobilo sa. Sľubuje akú-takú nápravu, ale o všeobecnom volebnom práve ani počuť nechce. Dozaista obáva sa, že v tom páde vláda alebo vôbec niako, alebo len horko-fažko sossbierala by si väčšinu. No, my celkom inej mienky sme. Srdečne vítame návrh prešporskej stolice, lebo však *nachádza sa on v programme ľudovej strany. Strana naša od slova do slova to isté žiada, čo aj prešporská stolica*. Vyslovila sa o tom nieraz v snemovni, najmä keď pre násilensť a výstupky jak liberálnych kortešov, tak i volebných prézesov výčitky robila vláde a bránila osobnú slobodu a práva občanov. Vyslovil sa o tom každý náš ablegát a kandidát vo volebnom okrese.

Tak jest! Celý volebný zákon len to je hoden, aby pec podkúrili s ním. Ten zákon nie je pre národ, ale len pre jednotlivých. A tí ho ver vyuzitkovali, lebo každý notár, pisár, slúžny, viceišpán, krémár židovský a prézes volebný tak ho vysvetloval a previedol, ako chcel. Právo dostali zväčša takí, ktorí od vlády závisia, z pospolitého ľudu ale veľmi málo. Ale ani týmto nedovolili, aby volne, dľa presvedčenia svojho votizovali, ale na toho, na koho oni rozkážu. Nie je div, že väčšina voličov právo volebné za tovar považuje. Na statočnosť nič nedajú, tým viac na peniaze a pálené. Takto povstaly špinavé volby; takto rozmnožily sa nestatoční voličia, a takto upadol a zhnusil sa celý parlamentismus. Ablegáti, ktorí tisíce stovili na volby, takrečeno kúpili mandát. A ako draho! Daktorý nešanoval 50, ba ani stotisíc nie. Nie div, že oproti okresu, ktorý ich do snemovni poslal, žiadnu povinnosť necítili, a že vážne povolanie svoje nezastupovali s tou svedomitostou, ako taký, ktorého dôvera voličov povýšila za zákonodarcu. Týmto činom parlament náš tak upadol, že človek len s poľutovaním a s hnevom myslí naň.

Této pomery nesmejú ďalej trvať. To my od dávna hlásame. Tešíme sa, že prešporská stolica prvá sa zaujala za spravodlivý volebný zákon, a že prosbu jej neodmietla snemovňa. Nový volebný zákon je prvou žiadosťou našou, aby sme mali taký parlament, ktorý s každým skutkom dosvedčí, že mienku celého národa zastupuje, a že jedine za dobrobyt krajiny pracuje. Nech nesedia a nezaháľajú v snemovni ľudia, ktorí po-

volania a schopnosti nemajú k vážnemu tomu stavu, a len o seba dbajú. Nech nielen státisíce, ale milliony občanov požívajú právo volebné. Keď farchy znášajú, nech aj právo majú, lebo len v tom páde budú vlastenecký cit chovať v srdci a občianske povinnosti svoje — pokojne konať. Nech prestane ošklivé kortešovanie úradníkov a všeliakých najatých darebákov, ktorí kazia ľud, ničia statočnosť a mravy jeho. Aj furmanky, tak-podobne volebné žranice nech prestanú. To ani v jednej krajine nie je, len u nás. Voličia nech sa nepredávajú ako hovädá, ale nech ctia si právo, a vážia svoju statočnosť. Slovom: nech sú ľudia. Veď dosiaľ tak je to, že voličia nehladia tak na osobu kandidáta a na zásady jeho, ako na to, čo im dá. Mnohí celkom bezočive pýtajú sa: koľko dáte, jestli na vás votizovať budem? Hanba, že týchto oplanov tak veľa je.

Odkedy ľudová strana jestvuje, v ohľade tomto radostnú zmenu zkusujeme. Máme ľudákov, ktorým tisíce môžu núkať, títo nezapredajú statočnosť svoju. To naša chlúba, náš klenot. Nech ich Boh požehná!

Že medzi voličmi tolko je oplanov, za to liberalismus treba preklínať. On zrobil pri voľbách z ľudí necitlivé hovädá. Lakomcov, podvodníkov a korheľov nech trescú s tým, že im odoberú právo.

Votizácia tajná nech je. O tom nik nemusí vedieť, že voliča ku komu vede dôvera. Nech ráz prestane bezhraničná sloboda volebných prézesov. Nech je ráz koniec tyranstvu. Ľud oslobodiť treba od násilníkov a od nepriateľov, ktorí nenávidia a utláčajú ho. Práva mu načím dať a prinútiť — hoc pod prísnu pokutu, aby ich tak užíval, ako sa na statočného človeka patrí.

Že volebné okresy spravodlivo treba podeliť a cenzus ustáliť, to uzná každý z nás. Sú okresy, kde asi 200 voličov sa nachodí, sú zas také, kde 5—7 tisíc je. Nech je menej okresov. Načo tak veľa ablegátov. Aj polovica by ich dosť bola. Najväčšie nespravodlivosti robili sa pri určení cenzusu. Dakde na základe 3—4 korún má občan právo volebné, na mnohých mestách roľník, abo remeselník 30—60 korún dane platí, a nemá vótum. Notári a slúžnovci dľa svojej vôle ustálili to tak. Kde bolo veľa ľudákov, zdvihli cenzus, hneď mali väčšinu. Išlo to liberálno. Nech je koniec nespravodlnosti. Ľudia sme, občania krajinskí,

a nie hračka, aby z nás lahtikári posmech robili. Za povinnosti práva žiadame!

Vláda, ako sme to zo Széllovej reči vyrozumeli, nie vo všetkom schvaľuje prosbu prešporskej stolice. Najmä bojí sa všeobecného volebného práva. My ale s radosťou vítame takýto volebný zákon, lebo sme presvedčení, že jaknáhle rozšíria volebné právo, strana ľudová tak zmocnie, že za dobrobyt národa a k obrane kresťanstva zdarne a bez prekážky bude môcť účinkovať.

Daj Bože, aby to čím skôr bolo! *Záhorský.*

Všetkým milým dopisovateľom, čitateľom a čitateľkám našim prajeme z hlbín srdca šťastlivý Nový rok!

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, pofažne už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kresťana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdĺhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijmemo a cestou novín kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Starinec ml., kurátor. Ján Kurimszky, farár a predseda škol. stolice.

Desiaty rok.

Tak sa ten svet točí, tak sa časy menia ...

Keď pred deviatimi rokmi prvý raz uvidel svetlo «Kresťan», ach jaká nám to bola vtedy radostná novina! Ani nečítali, ba hltali sme tie mnohé, nám vtedy nezvyčajné litery, ktoré si tam pýšily na celých šestnást stranách rezko písaného «Kresťana».

A šlo to kamdiel veselšie. Nikto nebol by sa nazdával, že tolko umu, vtypkárstva možno vliat do toho slovenského ľudového písma. A pri tých bystrých článkoch naraz objavily sa verše Dlhomíra Poľského. Tak to zunelo v nich, ako dobre sporiadaná hudba — a tie myšlienky a citi v nich akoby si byly len poskakovaly.

Ach, krásna to rozpomienka na časy toľkého oduševnenia.

Ľud zbadal, že i o ňom sa píše, a že píše sa samá pravda a píše sa bez obavy. Nie div, že mu ostal potom «Kresťan» «naším obľúbeným Kresťanom.»

Nadšení ludomilovia zanášali čísla «Kresťana» na všetky strany, do všetkých kútov; naučili ľud čítať, i tomu, aby dobre porozumel čítanému, ba ne jeden horlivec dával donášať na trovy vlastné 10 aj 20 čísiel nového toho «Kresťana», ktoré potom rozdal doma medzi ľud.

Tak udomácnil sa «Kresťan» u rodných bratov našich a nadobudnúť všeobecnej obľúbenosti.

Medzitým časy sa menily, i redaktori Kresťana i tlačiareň jeho menila sa. Pravoty a obžaloby rok po rok až do najposlednejšej doby dvíhaly sa proti nemu; no on nezlomnou vytrvalosťou hlásal zásady tie, ktoré vytýčila bola strana ľudová, a nehlásal ich márne. Veď kto by nevedel, že nikto nikde nedokázal sa byť tak verným a vďačným čitateľom, ako dokázali sa naši dobráci? Kto ráz z nich obľúbil si «Kresťana» od neho viac niakým činom odlúčiť sa nedá, a čo by prišlo snáď aj dvojnásobný predplatok mu položiť, i túto obeť milerád by priniesol.

Na toto poslednie však treba nebude. Ten obdivuhodný muž, ktorý stvoril nášho «Kresťana» a udržoval ho so značnými peňažnými obetami až po dnes, neprestáva kriesiť vás ku kresťanskému a povedomému občanskému životu i napozatým. Je to Jeho Osvietenosť Pán *Ján Molnár*, Pápežský Praelát, krajinský vyslanec, majiteľ a vydávateľ viacerých kresťanských novín, medzi nimi aj «Kresťana» nášho.

Kolko tento vznešený muž pracuje a obetuje za ľud, kolko prenasledovania musel pretrpieť menovite i pre vás a pre «Kresťana», o tom svedčiť môže pisateľ riadkov týchto, ako i o tom, že čestnejšie a spravdlivejšie nik nemôže s vami zamýšľať ako *Ján Molnár*. Je on preto taký, lebo ako veľmi nábožný človek nemôže byť nespravdlivým oproti nikomu.

Teraz, keď priberáme sa s pomocou Všemohúceho k ďalšej práci v ročníku už desiatom, vzdycháme si z úprimného srdca k Bohu, by ráčil nám žehnať všetkým, a potešíť i posilniť hlavu všetkých našich námah: Jeho Osvietenosť Pána *Jána Molnára!*



POLITICKÉ CHÝRY.

Ludová strana za ľud.

Tak obratne a tak zhusta rečnia ľudoví vyslanci k otázkam ľudu najpálčivejšie sa týkajúcim, že neboli sme vstave ani všetky tie podarené reči v minulotýždňovom čísle «Kresťana» uviesť. Chceme tedy pokračovať teraz v uverejnení aspoň krátkeho obsahu tých rečí.

Dr. Franc Major a Gejza Szüllő.

Mesto Koložvár zadalo prosbu, aby postavila sa v Koložvári vyššia škola hospodárska.

Dr. Fr. Major poznamenal, že on každý taký ústav ochotne podporuje, ktorý by bol povolaný odbornú vzdelanosť hospodársku povýšiť. Práve v tom väzí aj hlavná príčina nášho všeobecného úpadku hmotného, že zaostali sme v hospodárskych vedách, kým v cudzozemsku hospodárstvo mimoriadne pokročilo. Veď na premnoho daromných vecí vyhadzujeme nemilobohu veľké milliony. Ja myslím, že na takúto školu neboly by peniaze na márne vyhodené, ba až veľmi zrejmy osov by ony prinášaly krajine a zvlášte hospodárstvu.

Gejza Szüllő rečnil v záujme chudobných žiakov na budapeštianskych vyšších školách. Tieto školy sú veľmi drahé. Žiaci povinný sú platiť za učenie polročne 100, aj 150 korún, a jestli kto nemá zkaď zaplatiť tie veľké peniaze, tedy ho vykážu zo školy len pre chudobu, hoc by ináč akokoľvek poriadny, usilovný a vtipný bol. Aj teraz, ponevác na druhý polrok nevedeli zaplatiť mnohí chudobní žiaci to učebné, teda ich všetkých vykázali zo školy. Počet takýchto chudobných žiakov je do 400. Gejza Szüllő interpelloval kultusministra, že zdáľž má vedomosť o smutnom položení tých 400 žiakov, a zdáľž je náklonný odpustiť týmto tie učebné platy, aby pre chudobu nemuseli stať sa nešťastnými tulákmi?

Tu spomenieme, že aj minister odpustil čiastočne chudobným žiakom to učebné, a zas našiel sa istý bohatý pán, ktorý potrebnú ešte summu peňazi zaplatil žiakom zo svojeho.

Štefan Rakovszky.

O tom nekonečnom vyjednávaní vlády uhorskej s rakúskou upravil otázku Rakovszky na samého ministra-predseda. I predložil mu dve otázky. Asíce ponajprv pýta sa ministrapredseda, čo bude s tým vyrovnaním v tom páde, jestli by ešte pred vybavením toho vyrovnania nastúpila v Rakúsku jedna nová vláda na miesto vlády terajšej? Zdáľž taká nová vláda prijme tie podmienky, ktoré si terajšia rakúska vláda s uhorskou vzájomne už prijaly?

Ďalej aj to by už raz chceli sme znať, ako stojíme s tým vyrovnaním. Čo prijaly si už vlády obe, a v čom nachádzajú sa ešte ťažkosti, a či môžeme mať výhľady

na skoré dokončenie toho už tak veľmi dlhotrvajúceho vyrovnania?

Ministerský predseda Széll odpovedal hned. Na tú druhú otázku, ako stojíme s vyrovnaním, nemôže odpovedať. Keby všetko rozpovedal, v čom sme sa s Rakúskom dohodnuli a o čom ešte jestvujú pohádky: s týmto by sa len uškodilo doterajším už dohodnutiam. Lež na tú otázku, že čo by sa stalo s doterajšími už dohodnutiami nás s Rakúskom v páde takom, keby tam nastúpila nová vláda, na to už môžem odpovedať. Osvedčujem, že ja nebudem vyjednávať s takou novou vládou rakúskou, ktorá by chcela doterajšie dohodnutia poprekrucovať a na novom, protivnom stanovisku s nami znovu vyjednávať.

Ján Trubinyi.

Viacej stolíc žiada, aby nedeľňajší odpočinok od práce bol prikázaný aj verejným úradom.

Ján Trubinyi spomenie, že doterajšie zákony a nariadenia naše nepostaraly sa dostatočne o ten nedeľňajší odpočinok, ktorý je konečne každému potrebný, nielen kresťanovi ale aj pohanovi. Nadmierna práca nivočí nielen telesné sily pracovníka, ale spolu odvádza ho aj od plnenia mravných povinností a od náhoženskosti. Ztadiaľ pochodí potom tá všeobecná nespokojnosť v spoločenstve, ako i to, že mladší dorost vychováva sa bez všetkého náboženstva, a stáva sa úplne zdivelým. Po celom svete všade zaoberajú sa vlády s touto otázkou, u nás ale dost málo, ba skoro nič neurobilo sa z tohoto ohľadu. Lebo zákona z r. 1848., o nedeľnom odpočinku znejúceho, si nikto nevšíma. Posledný ale takýto zákon z roku 1891 je jednostranný, lebo len na priemyselných robotníkov sa vzťahuje. Potom úradné vrchnosti vysvetľujú si tieto zákony tak, ako samy chcejú.

Ja sa s podivením dozvedám, že na verejné úrady sa nebude vsťahovať zákon o nedeľnom odpočinku. Všeobecný nedeľný odpočinok neomylnne musí sa prikázať bez výnimky všetkým triedam občianstva. Ale aj zatiaľ, kým sa toto stane, musíme jednu zvláštnu chorobu vyliečiť, ktorá objavuje sa najviac na našich horných stranách, myslím na to, že tam bývajú krčmy a pálenkové obchody-každý sviatok aj každú nedeľu celý deň otvorené. A k tomu by ani nebolo treba žiadneho zvláštného zákona, aby to prestalo. Postačilo by, keby minister vnútorných záležitostí vydal hned nariadenie, aby krčmy a pálenkáše byly v nedeľu a vo sviatok všade pozatvárané. Podávam nasledujúci návrh: Nech oddajú sa prosby vzťahujúce sa na revíziu zákona o nedeľnom odpočinku pánu ministrapredseda, aby jeden nový, určitý a pomerom pracujúceho ľudu zodpovedný a na stanovisku mravnom spočívajúci zákon zostavil a taký nech potom predostre zákonodarstvu.

Ministrapredseda Koloman Széll hned odpovedal, asíce v takom smysle, že dotyčne verejných úradov nedá sa previesť úplne nedeľný odpočinok. Sú úrady, kde sa v nedeľu neúraduje, ale vo všetkých úradoch zastavíť prácu v čas nedeľný je nemožné. Úradníci sami môžu si zariadiť prácu svoje tak, aby v nedeľu neúradovali, ako

to v daktorých úradoch si už aj zaviedli. Ráďte tedy túto otázku len tak nechajte, ako sa teraz ona má.

Dr. Alexander Ernszt.

Tiež o nedeľnom odpočinku rečnil asi takto :

Sme v tom položení, že máme stále pred sebou viaceré ministerské nariadenia, ktoré nariadenia ešte samy narušujú nedeľný odpočinok. Tu je na pr. to ministerské nariadenie, ktoré dovoľuje vykladanie debnárskeho výrobkov v čas nedeľný. Že prečo to tak robí a tak dovoľuje, to ja vôbec niako nechápem. Jestli takto máme aj ďalej pokračovať, vtedy všetek cieľ zákona toho stane sa nesmyselným, smiešnym. Kupeckí pomocníci už šesť rokov bojujú za úplný nedeľný odpočinok. Pred pár rokmi boli u vtedajšieho obchodného ministra Hegedúša, ktorý im odvetil, že nemôže splniť žiadosť jejích, lebo jedna čiastka obchodníkov, aj pomocníkov osvedčuje sa proti tej žiadosti. Ale roku 1901 spolok hlavnomestských kupcov sa jednohlasne osvedčil za úplný nedeľný odpočinok. Ba istí obchodníci aj sami od seba začali v obchodoch svojích prestávať s kupčením. Aj toho roku koložvársky priemyselnícky kongress žiadal, aby sa zaviedol nedeľný odpočinok. — Ale sú niektoré odvetvia priemyslu, kde panujú pomery docela nemožné. Tak na príklad pomocníci pekárov pracujú denne 16—18 hodín, a nedeľného odpočinku nepoznajú. V prosbe svojej aspoň len toľko žiadajú, aby čo len každú druhú nedeľu mali pol dňa odpočinku. A v akom položení sú ešte učni! Minister nariadil, aby takí učni, ktorí v nedeľu pred poludním pracujú, chodili do učňovskej školy popoludní. Tedy ani popoludní nemajú odpočinku a v pondelok ráno už sú zase v práci zapriahnutí. Čo týče sa úradníkov, minister predkladá nám prekážky peňažné, keď žiadame nedeľný odpočinok i pre týchto. A v Nemecku radšej doplácajú a to mnoho doplácajú, na pr. na úrad postovný, ale predsa neúradujú v nedeľu nemecké pošty iba jednu hodinku, aj to nie počas bohoslužieb.

Boly aj také časy, keď sa z takýchto požiadaviek len vysmievali. Ale tie časy sa už minuly, dnes sa to už všade ináč smýšľa. Viac prichádzajú na to prsvedčenie, že len prisne zachovaný nedeľný odpočinok môže byť základom pokoja spoločenského i rodinného.

Obchodný minister Lang uznáva vo svojej odpovedi, že veru otázka nedeľného odpočinku je už na čase. Rozšíriť nedeľný odpočinok i ja sám za potrebné uznávam. Ale tu musíme len postupne pokračovať. O pomocníkoch kupeckých všeobecne mieni sa, že tým by bolo treba dať odpočinok nedeľného. Ale mal bych ja vidieť, že s nariadením takého odpočinku patriční sami sú nespokojní, myslím, žeby sme tak predsa nedošli k cieľu. Chceme hľadať spôsob taký, aby zainteresované kruhy neboly nespokojné.

O národnostnej otázke.

Imrich Haydin, liberál, prehovorí ako hornouhorský vyslanec, aby poukázal na nebezpečné snahy panslávov. Oni vyhlásili, že sú nie panslávci a predsa agitujú proti

štátnej reči a raz navštevujú Prahu, raz Krakov. Cituje z článkov národnostných slovenských časopisov, v ktorých píše o Hodossymu, že do snemu doniesol pomýje, a jemu, rečníkovi ubližovali preto, že v jednej svojej reči v sneme Hurbanovo vystúpenie nazval zbojníckym ťažením. Potom hovorí o národnostnom zákone a má za to, že vláda najde cestu, aby sa zákon o národnostiach zmenil.

Aj náš ľudový vyslanec *dr. Pavel Kovács* hovoril o národnostnej otázke. Čo hovoril Haydin o nevlastenecosti národnostných pohybov, s tým súhlasí, len žiadal by si, aby sme boli opatrní, a nevyhľadávali za každú cenu všade samých panslávov. To môže mať zlé následky, keď z osobnej pomsty, alebo z ohľadov politických vyhlasujeme za nevlastenecov každého naporad, vinného i nevinného. Jestli chceme uspokojiť národnosti, treba všetkou silou znemožniť tie prechmaty, ktoré mnohí úradníci páchajú na nevinných občanoch nemaďarského jazyka, a to v mene maďarského vlastenectva.

Ale drahí rodáci moji, dovoľte, aby som sa vás smel celkom vážne a úprimne pýtať takto : Teda keď vidíte vy, a vidí to svet celý, že naši ľudoví vyslanci do jedného stavajú sa na obranu toho chudobného ľudu, a to pri každej aj tej najmenej príležitosti, nuž pýtam sa vás ozať, zdá-liž ešte vždy budete veriť židom tie hlúposti a cigáňstva, ktoré proti strane ľudovej a proti kňazom kydajú ?

A prečo takto neohlásil sa žiaden liberál za vás teraz, a prečo nehanbí sa žiaden mlčať, keď vidí, ako úprimne zastávajú spravедlivé záujmy vaše naši ľudoví vyslanci ? My nemusíme sa chváliť, ale hľa skutky to dokazujú, že veru krome ľudových vyslancov všetkým ostatným vyslancom vašim ťaží sa dobrého slova prehovoríť za vás. Nuž plat ablegátsky si svedomite brať, a pekne doma sedieť, v drahej Pešti nič nestroviť, lež odkladať si každý mesiac po stovečke po dvoch z toho platu, ktorý zadovážili mu jeho «milovaní» voličia, a potom neobzreť sa na snemovňu a vystenávať len doma pri peci.

K tomu nepožaduje sa ani rozumu nazbyt, ani svedomitosti. Tí, ktorí dali sa peknými slovami odvieť od strany ľudovej, teraz môžu sa veru biť v prsia a odriekať «moja vina»! že nemajú okres svoj niako zastupovaný.

Smutná zpráva. Dr. Franc Major nebezpečne chorý.

S veľkým žiaľom dozvedáme sa o tej smutnej novine, že náš dr. Franc Major nebezpečne ochorel. Každý, kto ho pozná, musí vydať to krásne svedoctvo o tomto mužovi, že je on samá viera, samá dobrota, samá neunavná usilovnosť. Hovorí sa, žeby sa bol prechladnul počas púchovskej voľby. Choroba jeho vzala natoľko nebezpečný obrát, že musíme byť pripravení aj na to najhoršie. My ale neprestávame dôverovať v milosrdenstvo Božom a prosíme i vás všetkých, aby spolu s nami odriekali ste zbožné modlitby, aby Pán Boh milostive zachránil životu svojho horlivého bojovníka.



BESEDNICA.

Cti otca svojho i matku svoju.

— Pán rychtár idem so žalobou! — s týmito slovami vkročil mladší Štefan Kyjak do obecného domu.

— Už zase? — skríkol rychtár Peter Hlaveň, a od zlosti šmaril pero na zem, s ktorým protokol chcel podpísať. — Čo si myslíš, že zato ma zvolili, aby ustavične len tvoje ponosy napravoval? . . . Hovor! Nestoj tuná na darmo! Koho žaluješ?

— Tak sa stalo, že keď žena moja Citronku dojila — pán notár istotne pamätajú sa na ňu. Na svätajurskom jarmoku som ju kúpil. Oni písali pas.

— Neokolkujte, ale predneste žalobu — odsekol notár mrzuto.

— Dobre! Ani slova nepoviem — poznamenal Štefan Kyjak, pričom z hlboka si vzdychol. — Nieto pravdy na tomto svete. Chudobný človek ani žalovať nesmie. Ale ak tu nenajdem pravdy, pôjdem k slúžnemu a ukážem, že starší Štefan Kyjak nevkročí viac do môjho dvora, hoc mi je otcom!

— No, no Števkó, už zase viac papuluješ, ako treba. Nehneváš sa ty tak veľmi, len sa pretvaruješ — odpovedal rychtár žartovne. — Sadni si sem, kde boženici sedávajú. Tak hľa. Teraz povedz, čo ťa omýna.

Štefan sadol na lavicu a počal:

— Ako som hovoril, žena moja kravu dojila, chlapec Janko sa pri studni umýval, ja som ale rúbal drevo, aby Juliška oheň mohla založiť, keď zrazu otec prišiel, zastal pri mojej žene a začal sa dohovárať, že tak a tak. Prečo nedám krave na rohy železný gombík, že kole . . . s jeho juncom vždy sa pasuje, ba aj včera že ho dokrvácala na lúke. Dotedy frľal, až konečne udrel krave nohu palicou. Tá kopla do šechtára, že mlieko vytieklo. Či sa nemám príčiny hnevať?

— Pravdu máš brate. Škoda toho raňajšieho mlieka. Koľko že ho bolo? — pýta sa rychtár nespokojne.

— Ak necigánim, mohlo ho byť päť litrov — odpovedal Štefan.

— Päť? To nie je tak veľa. Ja myslím pán notár, najlepšie by bolo hneď vyplatiť Štefanovi 30 krajeiarov. a my ich potom zinkasujeme od starého Kyjaka.

— Dobre bude. Veru dobre. Ste spokojný s týmto súdom? — pýtal sa notár Štefana Kyjaka s potuteľným úsmevom.

— Nie som! — skríkol Štefan. — Appelujem! To je nie súd, kde druhú stránku nevyslúchnu! Ja mimo mlieka mám aj iné požiadavky!

— To je iné — hovorí rychtár.

— Áno, ja to žiadam, aby otea vykázali z môjho dvora.

— To žiadaš? Hm, hm — krúti hlavou rychtár. — Synu, na to sme prisľabi. Ja ti len to hovorím, čo aj Pán Boh káže: «Cti otca svojho a matku svoju.» Toto je naša sentencia. Oproti tejto appelluj, ak vieš, a jestli máš dosť smelosti.

Štefan pleskol dvermi a šiel domov. Hnevom horel. Jedoval sa, že rychtár nikdy nesúdi dľa jeho ľubosti. Musí sa teraz na volakom vypomstíť, lebo ináč ho ten zlý vezme.

— No, čože si vykonal? — pýta sa ho jeho žena Boriša, ktorá bola preto chýrna, že nerada mlčala a nevávidela pokoj.

— Nič — mrmlal gazda.

— No, a mlieko kto zaplatí?

— Notár chcel zaplatiť, lenže ja som to neprijal.

— Ty, ty hlupák. Prečo si nevezal! — skríkla Boriša. — To je raz pravda, že nemotorný človečisko si. Či by to druhý urobil? Ja veru neodpustím tých päť litrov mlieka! — Zakiaľ sa tieto veci u Štefana Kyjaka mladšieho dialy, za ten čas jeho chlapček, ktorého bol na obecnom dome spomínal, kráčal domov zo školy. Veselo hvizdal a prespevoval malý Janko, tak ho volali. Ako by nie, keď tak dobre vedel úlohu. Pán učiteľ veľmi ho pochválil. Jako tak kráča, zazre Borišu, matku svoju. Slušne ju pozdravil, ale tá naň ani len nepozrela. Ponáhľala sa k rychtárovi s tým úmyslom, že pýtať bude od neho za tých päť litrov mlieka.

Malý Janko smutne hľadel za ňou. Bolo mu do plaču. Chúďa, bolo navyknuté, že rodičia vlúdne pozdravenie jeho veľmi často chladno prijali. V škole to sa učil, že deti milovať majú rodičov, lebo po Bohu oni sú jeho najväčší dobrodincovia. Koľko sa musia trápiť, koľko trpeť, aby dietky vychovať mohli. Ako ich opatrujú, ako sa namáhajú, len aby vezdajší chlieb z domu nechyboval. Tak sa to učí chlapček v škole. Aj plní napomenutie pána učiteľa. Tým väčšmi stiska žiaľ srdce jeho, keď vidí, že rodičia jeho nie tak sa chovajú oproti nemu, ako sa to on v škole učí.

Zarmútený prišiel domov. Julka, sestra jeho, práve v kuchyni bedľila. Janko pritúlil sa k nej, a len toľko povedal smutným tónom:

— Julka, prišiel som.

— Prečo že si taký zronený? Kto ťa bantoval?

— Nikto Juliška, len mamka sa hnevajú na mňa.

— Ale čo by sa hnevali. Však ty si vždy tak dobrý chlapec — tešila ho sestra.

— Pravdu máš. Vždy som poslušný.

Sotva že to vypovedal, otvorila sa dvere na chyži, a otec vkročil do kuchyne. Ešte aj teraz horel hnevom, a preto drzo skríkol na deti:

— Čo robíte? A ty loptoš len teraz si prišiel zo školy? Snáď zase si nevedel úlohu?

— Nie otecko, dnes som veľmi dobre odpovedal. Pán učiteľ ma pochválil.

— Čo si mal na úlohu? Chcem počuť! — pýtal sa namrzený otec. S tým sotil naľakaného chlapčeka na prostred kuchyne, a kričal:

— Povedz, čo si odpovedal?

Janko tri razy počal opakovať, ale od strachu nevedel hovoriť.

— Odpovedaj, lebo ja hneď zabijem — kričal otec bez seba.

Úbohý chlapček dal sa do plaču, a len toľko vládol horko-fažko povedať:

— Štvrté prikázanie Božie: «Cti otca svojho i matku svoju, aby si dlho živý bol na zemi».

No, práve to bolo treba počuť otcovi. Vlastný syn mu to opakuje, čo od rychtára počul. Už tam ho bol napadol hnev, že rychtárovi ublížiť nemohol. Môžeme si myslieť, ako popúdily ho tie isté slová teraz.

— Čo, ty ma budeš učiť? — ručal ako divý zver. Potom však chytil chlapca, a bil ho nemilosrdne.

Julka vidiac úbohého bračeka, prosila otca, aby ho nechal. Ba aj ruku mu chytila, aby oslobodila Janka od fažkých úderov. Tak sa vrhla na otca, že ten sotva vládol ju odsotiť. Kým sa taktó pasovali, Janko vyšmikol sa von, a plačúci bežal k starým rodičom. Julka oslobodila ho, lebo kto vie, čo by mu bol náruživý otec vykonal. Tento pustil sa za chlapcom, ale Julka zastala si do dverí a pre Boha ho prosila aby zmiloval sa nad bračekom, však nič zlého nevyviedol. Ale drzý otec schytil dievča, a sotil do brány, takže od fažkého úderu vystrela sa na zemi bez seba.

Malý Janko v náručí starého otca hľadal útulok.

— Čo ti je syn môj? — pýta sa starik chlapčeka, ktorý triasol sa od ľaku, bľadý bol ako stena, a slzy potokom lialy sa mu z očí.

— Nahneval som otecka, tak že ma chceli zabiť. Jaj, jaj . . .

V tom vkročila dnu stará mati. A teraz oba krotili a pohládzali úbohého chlapča. Starý otec uložil ho na lavicu, stará matka však mokrou handrou utierala jeho krvavé čelo. Toto sa tak v rýchlosti stalo, že pokiaľ mladší Štefan Kyjak ta prišiel, chlapček zatiaľ už celkom utíchol.

— Dajte sem toho chlapčiska — reval v dverách surovo. — Aj vy starí tiež by ste mohli múdrejšie veci robiť, ako naničhodného chlapčiska zastávať a maznať sa s nim.

— Veru aj ty by si mohol mať rozum, a nie na smrť zbiť nevinné dieťa — káral starý Kyjak svojho syna Štefana.

— Mlčte! Vy nemáte do toho nič. Dajte sem toho chlapca! — S tým na stranu odsotil starčeka, ba ešte aj na matku pozdvihol päšť, keď tá k sebe túlila svojho vnuka Janka.

Jankovi ako čo by Boh bol dal smelosti, skočil pred otca a hovoril:

— Tu som. Zabite ma bárs, ale starých rodičov nechajte v pokoji. Veď Boh sám prikázal: «Cti otca svojho i matku svoju, aby si dlho živý bol na zemi.»

Sotva že odznely tieto slová z úst jeho syna Janka, mladšiemu Kyjakovi tak sa zdalo, že zem sa krúti s ním. Ako keby okienka na izbičke tancovaly. Ako keby po

celom jeho tele tisíce a tisíce mravcov chodilo. Ako keby bol videl prst Boží v odvážlivej reči svojho syna. Zdalo sa mu, že má pamäť pomútenú. S oboma rukama chytil svoju hlavu, ktorá sa mu točila, a horko-fažko vyšiel z chyže. Pery jeho mrmraly si mimovoľne: aby si dlho živý bol na zemi. Ledva kráčal. Nohy mal fažké, ako čoby byly z olova. Srdec jeho zármutok naplnil. Aj by sa bol nazpät vrátil, aj nie. Voláky tajný hlas do jedného ucha mu šeptal: «Zle si robil». Do druhého ucha ale celkom iný hlas ustavične mu kričal: «Tvoje chlapčisko prečo sa mieša do druhého záležitosti».

(Pokračovanie nasleduje.)



CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Vianoce pápeža. Z Rímu oznamujú, že pápež vo stredu prijal sbor kardinálov, ktorí mu prišli vinšovať ku vianočným sviatkom. Rečníkom sboru bol najstarší kardinál Oreglia. Pápež na pozdravujúcu reč pripomenul hold a veľkú úctu celého katolíckeho sveta počas jeho jubilárneho roku naproti námestníkovi Krista. Jubilárny rok však pokazily také spoločenské udalosti, ktoré žiaľom naplnily jeho srdce. S poľutovaním hovoril o talianskom návrhu zákona o rozsobásoch a s radosťou o pohybe kresťanskej demokracie, ktorá zamedzí zkažonosný vplyv demokracie sociálnej.

Jeho veličenstvo kráľ jako každoročne, tak i toho roku vianočné sviatky strávil u svojej dcéry arcikňažny Marie Valerie vo Walsee. Svoje vnučky a vnukov prekvapil starý otec peknými darčami, ale nezabudnul ani na svoju dcéru arcikňažnu Mariu Valeriu a svojho zaťa arcikniežata Franca Salvatora. V piatok večer vrátil sa jeho veličenstvo kráľ z Walsee do Schönbrunnu. Jeho veličenstvo kráľ dňa 5. februára na viac týždňový pobyt príde do Budapešti.

Pápežská slávnosť Spišskí klerici z príležitosti 25-ročného pápežského jubilauma Leva XIII. dňa 28. decembra večer vydržovali radostnú slávnosť, pozostávajúcu so spevu, hudby a prednášok.

Biskup za ľud. Spišský biskup Pavel Szmrecányi vo svojom obežnom liste vyzýva svojich kňazov, aby svojich veriacich obznámili s pomočnou pokladnicou pre

gazdovských robotníkov a sluhov a ich napomínali, aby sa do tej pokladnice za členov zapísali. Potom poznamenáva, že kto by o tejto veci viac chcel znať, nech to na dopisnici odpíše Správe Pomocnej pokladnice do Budapešti (Alkotmány-u. číslo 16.) a zdarma dostane vysvetľujúcu knižku. Aj to podotkne, že doteraz už 1040 ľudí dostalo pomoc, asíce 54.194 korún. Pán biskup v tej veci veľmi krásnym príkladom predišiel, nielen že s 1000 korunami zakladateľským členom tej pokladnice sa stal, ale aj všetkých sluhov svojich gazdovstvi za členov dal zapísať.

Cestovanie na Iade. Následkom ľavnejšieho počasia na Dunaji popukal sa Iad a vo veľkých kusoch sa pohnul dolu riekou. Pri Sv. Ondreji štyria robotníci rúbali Iad, keď sa naraz pohla s nimi jedna tabuľa Iadu, na ktorej pracovali a robotníkov niesla dolu vodou. Robotníci zúfale volali o pomoc, ale s Iadom nabratej rieky nikto sa neopovážil sblížiť ku nešťastníkom. Robotníci v smrteľných úzkostach plávali na Iade až po Békás-Megyer, kde im s pobrežia hodili povrazy a tak ich vyslobodili z nebezpečného polohenia.

Choromyseľný millionár. Z Abbazie oznamujú, že Lazar Dundersky, «boháč Báčky» sa sošalel. Dundersky má veľké statky v Báčke i v Torontálskej a dobre známy v Budapešti i vo Viedni, kde bol na burse zainteresovaný vždy na veľké summy. V Abbazii zdržoval sa už dlhší čas, aby sa vyliečil z veľkého presilenia, ktoré ho stihlo od spravovania obrovských majetkov. Veľká jeho nervosita priťahla sa sebou túto choromyseľnosť.

Stodvadsaťročný človek. V obci Tirnova v stolici krassószörényskej, tieto dni zomrel jeden roľník, Rumun, menom Ján Paun, ktorý žil 120 rokov. Najstarší syn Paunov má 80, najmladší 66 rokov.

Krvavá exekúcia. Z Pinczehelyu oznamujú: Na puštine Gyan patriacej k obci Pinczehely exekvovali u roľníka Fabiána, ktorého vec natolko rozhorčila, že exekútor a jemu pomáhajúceho pastiera Pavla Szabó napadol sekerou, Pavel Szabó na to chytil pušku a strelil na Fabiána, ktorý mŕtvý klesol na zem. Štátne zástupníctvo hneď zaviedlo vyšetrovanie.

1000-korunové banknoty dňa 2. januára 1903 budú pustené do obehu. Banknoty na 1000 zlatých znejúce do dňa 30. júna 1904 budú ešte prijímané. Od 1. júla do 31. decembra 1904 budú prijímané už len vo Viedni a v Pešťbudine v hlavných ústavoch Rakúsko-uhorskej banky, v ostatných ústavoch banky budú už len zamieňané. Od dňa 1. januára 1905 nebudú viacej ani zamieňané, ani prijímané.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeď, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-tové požičky bez všet- kého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dáju vysvetlenie.

Matka s vianočným darom. Z Aradu oznamujú: Mladá žena Matejova Doga z obce Szt. Pál šla pred Vianočami do Aradu, aby svojim deťom kúpila nejaký vianočný darček. Keď šla späť domov, v ceste ustala, sadla si trochu odpočinúť, kde zaspala a zmrzla.

Tá besnica. V obci Alsó Nyék (toľňanská stolica) šiel 23. decembra gazda Peter Zsiko Soos do krčmy pre svojho syna, ktorý tu v opilom stave robil nezbedy. Opilec sa nahneval na svojho otea, keď mu tento výčitky robil a vytiahne nôž vrazil ho otcovi do srdca, tak, že tento hneď klesol mŕtvý na zem. Žandári odviekli otcovraha do Szegszárdu, kde ho uväznili.

Zmrzli. Z Bardijova (šarišská st.) píše: Ján Maršalek šiel so svojou ženou domov do obce Hervartó. Na ceste zachvátila ich veľká fujavica. O niekoľko hodín našli ľudia nešťastníkov ležať v snehu. Maršaleková bola už mŕtvá, Maršalek tiež sotva ostane na živu.

Dobročinnosť. Baňsko-bystrický biskup Karol Rimély na podporu chudobných kostolov a fár svojho baňsko-bystrického biskupstva spravil jednu 50.000-korunovú základinu.

Hromadné pensionovanie. Po tieto dni prídu vraj do pensie šesťdesiaty vyšší úradníci uhorských štátnych železníc, jedni čo majú roky vyslúžené, iní z prinútenosti. Krajinský rozpočet bude znovu obťažný.

Otrávenie plynom v jednom sirotári. Zo Stolného Belehradu oznamujú, že v tamojšom mestskom sirotári v jednej izbe na prízemí bola jedna mniška s tromi malými dievčatmi, kde naraz všetky ostaly zle. Ťažkým činom akosi ušly z izby a potom klesly bez povedomia. Privolaný mestský hlavný lekár ich hneď kriesil a tak zamedzil ďalšie zlé následky. Nešťastie zapríčinila na ulici jedna plynová cieva, ktorá sa pukla a tak plyn potom vnikol do izby.

Ľudové školstvo v Trenčianskej roku 1901/2. Kráľovský školdozorca stolice trenčianskej stoličnému administratívne výboru o ľudovom školstve Trenčianskej behom minulého školského roku podal nasledovnú zprávu. Školopovinných detí bolo dovedna 55.283. Do školy chodilo z týchto 43.418, čili 78,5 percentov. Počet do školy chodiacich pomerne k predošlému roku postúpil o 1400. Vyučovacia reč dla zprávy v 131 školách bola maďarská, v 158 školách slovenská a maďarská a v 95 školách slovenská. V školách, kde vyučovacia reč nebola maďarská, vyučujú zväčša roľníci, ktorí nemajú učiteľskej kvalifikácie. Učiteľov bolo dovedna 506 kvalifikovaných a 387 nekvalifikovaných. V stolici nachádzajú sa 4 mešťan- ské školy, ktoré navštevovalo 287 detí a 19 óvod, do

ktorých chodilo 1394 dietok. Na podporovanie obecných a náboženských škôl stolice trenčianskej obrátil štát 76.249 korún, pod titulom vekolého príplatku 15.000 K., dovedna 91.249 korún. Náboženstvá, obce a štát obrátili tu na ľudové školstvo 920.000 korún.

Rozpustené socialistické shromáždenie. Z Rešice oznamujú: Tunajší sociálni demokrati držali v nedeľu shromáždenie. Jeden budapeštiansky «vodec» držal takú «reč» že prítomný hlavný slúžny nútený bol shromáždenie pre búrenie rozpustiť. Tunajšie rozumnejšie robotníctvo prijalo tohto budapeštianskeho socialistického vodu veľmi chladne.

Zvolenská Lupča. Dobytčí a výkladný jarmok «Trikráľový» bude dňa 8. januára, «Jozefský» 19. marca, pred Svätým Duchom 28. mája, «Jakubský» 23. júla, «Franciška» 8. októbra, vždy vo štvrtok v tom týždni keď je mena.

Šťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život, ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnik Feller v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Dňa 24. marca r. 1902. píše Michal Rajtik z Vistuku o. p. Báhony (prešporská st.) lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochvalen Pán Ježiš Kristus! Z hĺbokosti srdca nášho ďakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto cheel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že 1. Maria Čajkovič Jaková od bôľov už nevidela, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil; — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravily; — 3. Peško Katarina Macajová mala zkaženú krv a myslela, že už musí zomrieť: Fellerov Elsa-Fluid a Fellerové Elsa-pilulky ju behom 4 dní úplne vyliečili; — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočnú kŕče: 1 flaska Elsa-Fluidu mu pomohla; — 5. Tereza Križan už od rokov nemohla nohy pohybovať, 3 flasky Elsa-Fluidu tak ju vyliečili, že teraz už chodiť môže; — 6. Čajkovič Maria Pavlová už nemohla ruky pohybovať, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže; — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bôle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ochránil; — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov ťažko chorý, nemal som žiadny apetít a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý ako chren. 12 flasiiek Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, kostolna-ulica č. 18. (Horvatsko, záhrebská stolica.)

Vždy len «pravé». Nie zriedka počuť pri kupovaní, že kupujúci prejavuje prianie, aby dostal tovar «pravý». Čo je to ale vlastne «pravý»? Týmto slovom naznačuje sa tovar «pôvodný», «prvý», vyrobený tak, ako to sám vynálezca cheel. Ale to už spočíva v povahe našej doby, že jakmile sa vyskytne vec nová, dobrá, ktorá s výsledkom bola prijatá, ihneď sa «napodobňuje» a napodobenina jakožto «jednako dobrá», ba «ešte lepšia» ku kúpe sa ponúka. To deje sa obzvlášte u potravín, ačkoľvek

práve tu je najviac zapotreby, «nepravému» tovaru sa vyhýbať. Keď viac než pred jedným desaťročím Kathreinerova sladová káva Kneippova pre svoje neobyčajné prednosti všade v domácnostiach rýchle sa zahostovala, vyskytli sa hneď také napodobilé, podstrkujúce za ňu obyčajné pražené výrobky, pravému tovaru len svojím zovňajškom sa podobajú, jakožto vraj «jednako dobré», a hľadiac pri tom len na svoj zisk. Klam ten ovšem netrval nikdy dlho, lebo naše gazdinky, ktoré sa sem-tam daly «prehovoriť», aby napodobeninu zkusily, spozorovaly skoro ten veľký rozdiel čo do chuti. Ale prestane-li jeden, začína zase druhý, preto každá gazdinka dobre urobí, ak by zkusenosti s «nepravou» ešte sama nebola mala, keď pri kúpe sladovej kávy vždy doloží: «ale pravú Kathreinerovu» vo známych Kathreinerových balíčkoch. Lebo len táto má obľúbenú, lahodnú, zrnkovej káve sa blížiacu chuť a len ona kávový nápoj, ktorý sa bol stal denným zvykom, zlepšuje. Taká je «pravá Kathreinerova» uznaná najlepšou náhradou za kávu zrnkovú, kde táto lekárom bola zakázaná. «Kathreinerova sladová káva Kneippova» bola a je práve prvým, pravým výrobkom, ktorý čo sa týka výborných vlastností dosiaľ nebol dosiahnutý. O nej platí osvedčené heslo: «Len čo je pravého, je to «pravé».

Spoločné putovanie do Jeruzalema.

Pod duchovným vedením dôst. pána **Jozefa Kompanek**, dekana a farára v Nagy-Sztriczze (Trencsén m.).

Smer cesty je z Budapešte cez Bukarest, Konštantínopol, Smyrna, Jaffa, Jeruzalem. — Jaffa, Saloniky, Nisch, Belgrad, Budapest.

Ceny:	I. trieda	860 K.
	II.	680 "
	III.	312 "

S 21 denným I-vo triedovým zaopatrením. — III. trieda bez zaopatrenia 280 korún.

Hlásť sa môže u výšmenovaného dôst. pána dekana a farára.

Sprievod sa pohne dňa 4-ho februára 1903 a navráti sa dňa 1. marca.



DOPISY.

Lom.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Myslím, že tento môj dopis uznáte za súci do nášho milého «Krestana» a ho uverejníte. I ja i ctení čitatelia «Krestana» budeme Vám za to povďační.

V knihe Daniela proroka v kapitole III-tej čítame, že Nabuchodonozor kráľ postavil zlatú sochu — štátuu — svoju v ríši svojej babilonskej a vydal zákon, aby každý občan bez výnimky, jakmile uslyší hlas trúby a všelijakého druhu hudby, padnuť a klaňať sa tej zlatej jeho soche.

I za našich časov jestvuje Nabuchodonozor, a ten Nabuchodonozor je: žido-zednársky čili liberálno-tatársky štát. Tento Nabuchodonozor vyhlásil sa za Boha a postavil svoju sochu, a tá socha je: «väčšina snemu», ktorej sa má každý občan klaňať, to jest, za svoju povinnosť pokladať, plniť, čo ona odhlasuje.

Ale kráľ Nabuchodonozor narazil na odpor. Traja mládenci, v Boha veriaci, odopreli božskú úctu soche Nabuchodonozorovej a Nabuchodonozor bol nútený dľa zákona vrhnúť ich do pece ohnivej. Vyznavači živého Boha a jedine pravého stali sa mučedníkmi.

Či divu, že i novoveký pohanský Nabuchodonozor — štát — narazil na odpor?

Novovekému pohanskému Nabuchodonozorovi odporujú podobne jako oni traja mládenci, statoční, neohrožení vyznavači Boha, Krista, cirkve, totižto praví kresťania katolícki.

A novomódny pohanský Nabuchodonozor — žido-zednársky liberálny štát — znova tak, jako jeho pravzor kráľ Nabuchodonozor jednal, jedná i on, čini z verných vyznavačov Boha, Krista, cirkve všade mučedníkov. Zdravý kresťan katolík vo veciach svetských zrovna Bohu neodporujúci, je zaiste poslušný Nabuchodonozorovi, ale jak sa jedná o Boha, o náboženstvo, jestli Nabuchodonozor ustanovuje, nariaďuje niečo takého, čo je proti sv. náboženstvu, tu má kresťan katolík zásadu: «Sluší Boha viacej poslúchať nežli ľudí.» Ale to sa obyčajne Nabuchodonozor rozzlobí. Jako na príklad vo Francii v XVIII-tom stolytí stínali hlavy, alebo jako v Nemecku Bismark zaviera biskupov a kňazov do žalára alebo ich vyháňa do vyhnanstva; alebo jako sa to v našom žido-zednárskom, liberálno-tatárskom, orságu deje, pokutuje — ale pst, ticho, radnej mlčať, lebo náš Nabuchodonozor je: «zelinka netýkaj sa». Keby som ja o tomto našom Nabuchodonozorovi napísal do «Kresťana» všetko to, čo si ja nielen ako kňaz, ale i len ako kresťan katolík myslím, veru-veru žeby mi nielen tlačovú pravotu zakvačil na krk, ale by ma snád i do ohnivej pece vrhnul, jako starý Nabuchodonozor troch mládenčov. Preto o tomto našom Nabuchodonozorovi nateraz do «Kresťana» nič písať neidem. Ctení čitatelia «Kresťana» i tak o ňom dosť a dosť vedia, vedia jaký je to tyran.

Ale predsa jedno o ňom mlčaním pominiť nemôžem, a sice toto: tento Nabuchodonozor rád sa pletie i samému Pánu Bohu do remesla, berie si na starosť, čo vlastne samému Pánu Bohu patrí. — Tak Pán Boh rieknuť: «Pomni, abys deň sviatočný svätí». Nabuchodonozor ale dáva dispensácie, dľa ktorých sa deň Pána nemusí svätíť. — Za príkladom Nabuchodonozora socialisti si dali dispensáciu od VII-ho prikázania: «Nepokradneš», Anarchisti a nihilisti od V-ho: «Nezabiješ». — Pán Boh praví: «Stav manželský je Sviatosť». Nabuchodonozor ale praví: Stav manželský je smluva — kontrakt — i dovoľuje sňatky v kanceláriach. Ten pýchou nafúknutý Nabuchodonozor, ktorý sa i o blaho Božské a nebeské stará, nestará sa o blaho, ba nestará sa ani len o živobytie chudobného ľudu, ale stará sa len naj-

viac o židov, o židovských kapitalistov, títo sú jeho miláčkovia, týmto k vôli urobí všetko, čo si len žiadajú atď. Toto atď. preto píšem, aby som nezavadiť o §, dľa ktorého by ma Nabuchodonozor pred porotný súd pohnať mohol.

S týmto terajším Nabuchodonozorom drží, za jeden remeň ľahá «veda», «tlač», židia, zednári, liberálni tatári a všetci neverci, neznabohovia a u nás — žiaľbohu — i nejedni katolíci. Tohto Nabuchodonozora poslúchajú, jeho štátue sa klaňajú. Jaký to hrozný zločin! Beda, prebada týmto paholkom, týmto otrokom Nabuchodonozorovým. Im je milejší tento Nabuchodonozor, nežli sám Boh Kristus.

Židovskí, zednárski, liberálno-tatárski novinári to sú tí, ktorí vydávajú hlas trúby a všelijakého druhu muziky, aby každého do pece svojich kalamárov uvrhli, kto sa neklania Nabuchodonozorovi. Ale rozvažný človek vidí, že práve rozhodní kresťania katolíci, tí potupení klerikáli hája sebe a inému slobodu svedomia a náboženstvo oproti násilnej nevere. — Jako žiaci-deti, nezkaženého srdca deti, vždy sme boli na stranu tých troch mládenčov, ktorí si hájili slobodu viery a Nabuchodonozorom sme opovrhovali jako tyranom, tak i teraz opovrhujeme terajším Nabuchodonozom.

Bohužiaľ! že teraz celé zástupy zaslepených držia s Nabuchodonozorom naproti hájiteľom slobody svojej, naproti vyznavačom Božím. Avšak, jako niekdy starý Nabuchodonozor kráľ babilonský trestu Božiemu neušiel, tak zaiste i terajší novoveký Nabuchodonozor trestu Božiemu neujde; neujde trestu Božiemu ani tí jeho paholci, otroci, ktorí sa jemu klaňajú, a takýchto paholkov, takýchto hnusných, podliackych otrokov Nabuchodonozorových je i nás dosť a dosť, jak v civilnom, tak i v duchovnom stave, sú celé légie. Dixi.

Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Z Horného Kamenca.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Myšlím, že za hodné uznáte tento môj dopis v «Kresťanovi» uverejniť.

Už som skoro zabudnul, že aj ja patríam medzi tých dopisovateľov, ktorí so všetkých strán píšu do nášho milého «Kresťana».

V prvom rade napíšem to cteným čitateľom, že dňa 11. decembra sme dostali nového pána administrátora. Tento veľmi mladý človek, velebný pán administrátor, je od jeho osvietenosti pána biskupa baňsko-bystrického za dočasného zvolený. V našom Božom chráme prvú svätú omšu mal dňa 13. decembra. Potom na druhý deň, t. j. v nedeľu mal tak krásnu kázeň, že následkom toho je všetkým nám veriacim veľmi obľúbený.

Nech ho dobrotivý Pán Boh na mnoho rokov medzi nami udržuje!

Bohužiaľ ale nemáme organistu a učiteľa, ktorý by veľmi bol potrebný do našej školy, lebo tunajšie dietky

veľmi zaostávajú bez vynačovania. Ja síce, čo pôvodca tohoto dopisu, nemám dietky do školy patriace, ale mne je tiež ľúto nad tým, keď ostávajú ako v hore zvery bez školskej výchovy. Keby sme našu školu oddali štátu, to sa rozumie, žeby sme behom krátkeho času učiteľa dostali. To mi ale neurobíme ani za nič. No, ale o tomto dosť. Volačo zase o voľbách.

Jako počúvame, že v roku 1903-tom máme mať rychtárske voľby. Preto teda dajte pozor! Nevoľte že si rychtára so strany židovsko-zednárskej, jako vo veľkorudnianskej doline. Tam je skoro v každej dedine žid rychtárom. Vidíte, to je už ten zlom-krk občanov. Staré porekadlo hovorí: «Vrana vrane oko nevykole.» Tak aj s tým je tak. Liberál za liberála, ľudák za ľudáka a žid len za žida vždy stojí. Násmu pánu rychtárovi už nebude dlho čo 24-tý rok dočiahne, ako jeho rychtársku službu koná. Je síce pravda, že teraz máme trocha poľné cesty pokazené a zanedbané, ale sa to všetko pomalý napraví. Zato si ho aj vždy chválime, že vie za seba a svojich občanov zastáť a ako hlava obce nás vie poučovať.

My s ním voláme všetci: »Nech žije ľudová srana!«
S hlbokou úctou

Pavel Mikula.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreššana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Všetkým priateľom «Kreššana» poslali sme i nový časopis: «Posol Svätého Antona». Nech si toho «Posla» každý podrží a nech si to považuje akožto dar vianočný od nás. — Prečítajte si tie pekné nové novinky, a komu sa zapáčia, nechže predplati sa na ne pomocou tej poukázky, ktorá je pripojená k tomu »Poslu».

Redakcia a vyd. «Kreššana».

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacich. Dobré vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľacteného katolíckeho obecnstva

v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľacteného katolíckeho obecnstva čitateľov, aby boli tak láskavi svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. Ján Boll, farár.

Spisy redakcii zaslané.

Tridsať-ročné jubileum farárskeho úradovania veľobného pátra Zaoska. 40 str. Cena 25 kr. Čistý výnos na rovnianský kostol. Dostať: Kníhtlačiareň Jula Zhorellu (vo Veľkých Topolčanoch) Nagy-Tapolcsány, alebo u pôvodcu: vp. Ludevít Gáspár, farár, Dlhépole (trenčianska stolica.)

Náš premilý Zaosek je v tejto podarenej práci svojej celý rozjarený: čo veta, to žart a posmech. Veľmi vrele odporúčame dielo toto každému, zvlášte ale veľobnému duchovenstvu.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto sossbiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adressy i s predplatkami na horeudanú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Nová domová pokladnica. Kalendár na rok 1903., redigovaný Dr. Pavlom Blahom, vyšiel nákladom Jozefa Teslika v Uh. Skalici (Szakolcza). Cena jedného výtisku 50 halierov.

Pútnik sv. vojtešský. Kalendár na rok 1903., redigovaný Martinom Kollárom, vyšiel nákladom spolku sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave na 17 hárkoch veľikej osmorky s rozmanitým a bohatým poučno-zábavným obsahom. Cena je len 50 halierov.

Odporúčame ho nášmu katolíckemu obecnstvu čo najsnaznejšie.

Slovenský obrázkový kalendár pre kat. evanj. a starovercov na obyčajný rok 1903. Cena 100 viaz. výt. 22 kor. 50 hal. neviaz. výt. 20 kor. 50 hal. Na drobnú 1 viaz. výt. len 30 halierov.

K dostaniu u kníhtlačiarsko-účasť. Spolku v Turč. Sv. Martine (Turócz Szt. Márton).

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovo-

vým, s láskou k veci, priehladne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asice za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 12. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Časy naše sú už predsa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

J. H. Tr. Také oznamy my neuvěřejňujeme. Životaschopní mladí ľudia môžu si seberovnú polovičku aj bez takýchto — ináč čestných oznamov.

Jeden Trenčan. Schvalujeme usilovnosť Vašu. Pamätáme sa na jeden váš dopis, ktorý však v ten čas nemohli sme uverejniť. Terajší váš obsirny dopis prezreme a v budúcom čísle uverejníme.

St. N. Veszele. Je nám nemilé odpovedať na Vašu otázku. Už sme to nejednen raz spomenuli, že do milodarov, ktoré prichádzali na vydavateľa «Listov Sv. Antona» nič nás nebolo. Na čo sa tie milodary venovali, o tom žiadajte si určitú odpoveď od vydavateľa «Listov»

tých. My odporúčame radšej držať na mieste tamtych «Listov» nový mesačník: «Posla Sv. Antona», ktorý bude vždy pravidelne vykazovať každý jeden krajiar, ktorý ako milodar na chlieb chudobných sa prijme, ako i to, kde a komu sa čo z milodarov tých vynaloží.

Občan. «Občianske práva» musely nateraz vystať. Ráďte nám prepáčiť. Za článok sme vám veľmi povďační a čo najskorej upotrebíme ho. Nášho milého a usilovného Patraského z hlbín srdca pozdravujeme. Daj nám Bože všetkým dožiť sa šťastlivého nového roku!

Odberateľ «Kreštana». Grinava. Veru si to môžete pokladať za šťastie, že máte tak horlivého duchovného, ktorý vám takú peknú vianočnú hru usporiadal. Dopis váš odložili sme si pre budúce číslo.

Ján Pisarovič, Rovensko. Žiadané 3 čísla «Kreštana» pošle vám vydavateľstvo, ktorému sdělili sme hneď vašu žiadosť.

M. O. Kolko je predplateľov? Dost by ich bolo, ale neplatia. Teraz mnohí prihlasujú sa nám aj noví.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom. putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme et. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7'00—7'60 kor., peštianska 6'90—6'80 kor., z Bäcky 7'25 kor., banátská 5'90—6'25.

Jačmeň: na krm 5'25—5'40 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Kukurica: 5'60—5'70 kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4'20 korún, hrubé 4'50 korún.

Sviňská masť 50'00—50'50, Slanina $\frac{3}{100}$ 48'— $\frac{4}{100}$ 48'75—, udená dobrá slanina 48'50— po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová —. Lučerna 43'—38', všetko 50 klg.

Strova: Fazuľa veľká biela a okruhlá po 7'15—7'75 brnava 7'50—7'75, pestrá 5'25—5'50, drobná 8'70—8'95, cudená 10'50—. **Hrach:** 16'00—20'00, lupaný 20'—. **Šušovica** horšia 8'00—10'00, lepšia 15'00—16'—. **Mak:** 26'00—26'50, všetko po 50 klg.

Petrolej trojkrížový 45'00, dvojkrížový 38'00 zl. 50 klg. netto.

Zadováženie ovocných stromkov.

Nejeden z našich čitateľov chcel by si zasaď ovocné stromky, však ale nevie, kde by ich dostať môhol a aby ho mnoho nestáli. — Povieme mu našu tajnosť.

Kr. uh. minister orby (m. k. földmivelésügyi minister) pozakladal v našej krajine viac štepnic, taktiež pri každej gazdovskej škole jest štepnic. Z týchto štepnic ktokoľvek za miernu cenu dostane štepy. Tam ale nech sa nikto neobrúti, lebo keď sa tie stromky neminú, nepozostáva ministrom inšie, jako ich zadarmo porozdávať.

Keď tedy, drahý čitateľu, chceš zdarma stromky, napiš v maďarskej reči prosbu na jednom harku, zaopatri ju jednokorunovým koľkom (štemplom) a odošli ju do konca tohto roku k tomu ministrom do **Budapešte** frankovane. V obci najdeš už niekoho, kto ti tú prosbu napíše, máš p. farára, učiteľa, notára.

Do prosby napiš koľko stromkov pítaš a síce: jabloniek, hrušiek, slivák a pýtaj aspoň sto kusov, veď keď ti toľko netreba, dáš tvojmu priateľovi. Osvedč sa v prosbe, že keď po železnici prídu, že ich vymeniš, podpíš sa pekne, aby vedeli tvoje meno prečítať, napiš ostatnú poštu a železničnú stanicu, ktoré sú tebe najbližšie. Všetk ale aby si sa potom nedivil, príde ti priemerne za každý stromček platíť dvadsať halierov, jakožto trovy zaobálenia a železničné.

Na jar len čakaj, dostaneš list od nejakej štepnic, k nemu bude pripojené písmo, ktoré máš podpísať a hneď tam odoslať, v tom písme sa znovu osvedčuješ, že stromky prijmeš, všetky útraty vyplatíš a na stanici ich vymeniš. Neskoršie prídu stromky.

Keď dostaneš tie stromky, na dopisovacom lístku (Levelező Lap) «Kreštanovi» odpiš, my to v našich novinách uverejníme. Aspoň tak uvidíme, že sme tento článok bez výsledku nepísali.

Jako tie stromky máš zasaď, to ti teraz písať nebudeme, do jary by si i tak ešte zabudnul; na jar o tom napíšeme. Teraz len chytro napiš prosbu a odošli.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Prenajma mlynov.

V pánstve grófa Rudolfa Choteka
v Dolnej Krupej pri Trnave, (stolica prišporská)

davajú sa do prenájmu 2 mlyny a síce :

Od 1-ho januára 1903-ho roku tak zvaný «Dolný mlyn» na dve zloženia blízko majera «Podhaj» vzdalený od obce dolno-krupanskej asi 15 minút. K tomuto mlynu prináleží jedna veľká zahrada, pod 1 hon a 280 □ siah lúka, 8 1/2 honov pri mlyne ležiacich ról.

Od 1 júla 1903-ho mlyn na dvoje zloženie v prostriedku obce ležiaci. Ku mlynu tomuto patri veľká ovocná zahrada a 1 1/2 hona obsiata rola.

Prýhľasy nech sa pošlú na centrálnu kancelariu grófa Rudolfa Choteka do Wiedne, IX. B., Wehringerstrasse čis. 28.

Lacné české perie.



5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

O Z N A M.



V New-Yorku a v Londíne nešianali ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem :

8 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ľajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včel len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nútra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepáči peniaze späťky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliži je síca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19E. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslani. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov :

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes, hlavný slúžny



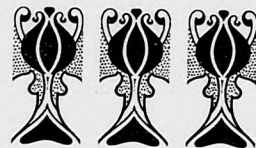
Od 20 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine

**JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom**

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavá, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).**Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.****Výťah z pod'akovani.**

Veľacteny pane lekárnik! S hlbokou úctou vám dakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdiavie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súsedov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedláček.

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek: tipel som 24 rokov na žalúdočnej boľasti a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebesky dobroje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárnik! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Stubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ stávieb.

Veľactený pane lekárnik! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.

V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárnik! Ťuctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vas ch výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho

lieku neznam proti zapchaniu a proti žalúdočnému katarrhu nád Vaše zname-nite pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobostišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyličený prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neho žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabicz, v tovarne na tannin.

Veľact. Pán Friedrich! Mal som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení, prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vás Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, d'na 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Veľactený Pane Lekárnik! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podížen, za Vaše znamenite pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby Ste mohli ešte mnohých sprostíť od všľajkých nemocí. Srdečne Vas pozdravujem.

Nemešany, 17. jan. 1902.

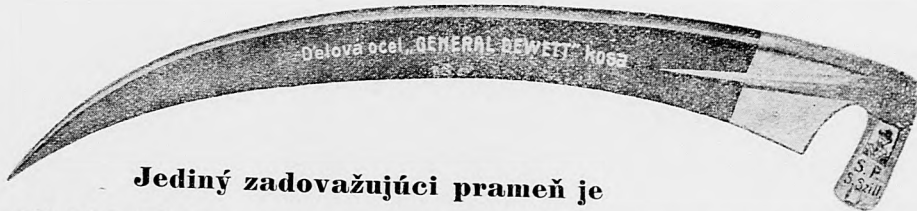
Ján Urbán.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všľko, čo sa v tomto obore nachodí.



Ochranná známka.



Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôš generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí, a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S každou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obráz-kový cenník nežiadať, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová [ocelová] britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjána. — Odtisk zakázaný.

Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktorého sme tak rady očúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Gazda Michal», vravel medzi iným, «bol veľmi obfubený človek a dedinský richtár; mal dve dcéry, z ktorých jedna je 18-ročná Mária, vydať sa mala za syna zámožného lehvára, Martina. Tá druhá dcéra bola bľadá, chorľavá, 14-ročná dievča, trpela od detinstva na **pákostnici**, štiepanie v údoch; ramená a nohy jej byly opuchnuté, vždy mala boľenie hlavy, klopanie srdca, závrat ju napádal a mdloba, a ponač takmer vždy ležala v posteli, **nemala huť k jedlu**. Bohatý gazda nešetřil peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyľiečil, ale nič nepomohlo.

Pred tromi rokmi, keď sa staršia dcéra vydávala, nevedel ani gazda sám, koho by mal zvať za starejšieho bez toho, že by ostatných susedov voliaľo neurazil, z ktorých jedon každý milerád by bol šiel za starejšieho, bo všetci milovali gazdu.

Tu si razom vzpomne na mňa a na krásne časi, keď sme spolu slúžili u vojsku. Vtedy povedal svojej manželke s ktorou sa radil, koho by mal zvať za starejšieho: «Mój starý priateľ učiteľ, ten a nikto iný bude starejšim!» Hneď písal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorá mu z milosti Božej vnukla. Svitol deň svatby.

Hostia, sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň, po tom šli sme za zvukov príjemnej hudby domov, kde sa pri víne, hudbe a tancu všetko rozveselilo. — Razom nastalo ohromné rožčulenie. Gazda sklesol staby ho strela bola uderila, oči mal zavreté, trasol sa po celom tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamkla, svatobníci stáli od ľaku bledi ako prikovaní. Hneď otvorili okná a gazdu umývali octom a vodou, ale všetko marne, ženy a dievky bedákaly a zúfale si viasy škľabaly, srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vkřsla v h'ave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju: «Oh, keby sme tu mali **Fellerov Elsa-Fluid**, ten by nášmu priateľovi istotne pomohol! — Moja manželka rýchlo prekutala svoje vačky a na šťastie naša 2 flašky: vzal som jej jednu z ruky, kľaknul k Michalovi, natrel som mu **okolo srdca, prse a hlavu** a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného **Fellerovho Elsa-Fluidu** do úst. Mój dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» — Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda o nedlho vstal: všetci plakali od radosti, blahopřiali gazdovi a mne. Svatba sa zase započala, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripřijali na zdravie **dobřabateľa Elsa-Fluidu, lekárniky Eugena V. Felleru v Stubici**. O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že z kadiaľ poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy mój priateľ a dobrý známy gazda, kapral Hoffer, ako trpel na **boľenie žalúdka, mdlobu, nechuť k jedlu, jatrovú nemoc, kľanie**, tak, že ho z vojenčiny domov poslali, ale doma mu tiež nebolo lepšie, vždy viac a viac zhradnul, mal **koliku**, boľenie prs, užil všeliaké lieky, ba aj všeliakých fluidov, o ktorých čítal v kalendároch, ale nič mu nepomohlo. Tu čítal raz v kalendári rozprávku o **Fellerovom Elsa-Fluidu** a o Elsa-pilulkách a hneď si objednal u lekárniky **E. V. Felleru v Stubici č. 18**. (Záhrebská stolica) 1 tučet (12 flašiek) Elsa-Fluidu za 5 korún a 6 škatuliek hñajúcej **Elsa-Piluliek** za 4 koruny. Poštovné porto zaplatil dobrý apatekár sám. Užil denne trikrát po 20 kvapiek Elsa-Fluidu v šialke sladkého mlieka a trel si denne 2-krát s čistým Elsa-Fluidom žalúdok, brucho, prse a všade tam, kde bole čitil; z



Mój dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!»

Elsa-piluliek z jiedol denne 4 kusy a bolo mu so dňa na deň lepšie a teraz je úplne zdravý a každému odporúča oproti všetkým neduhom pravý **Fellerov Elsa-Fluid** a Fellerové Elsa-pilulky. Teraz všetci ľudia v dedine užívajú **Fellerov Elsa-Fluid**, a lieča, sa nim, menovite páleniny, **rany, kľanie, štiepanie** v údoch, zřadník, chľisty u deti, **slabý zrak**. Jedon človek bol už takmer slepý a za 6 týždňov upotrebil Fellerov Elsa-Fluid zriedený s vodou k umývaniu a teraz zase vidí ako predtým v svojej mladosti. Ďalej chváľa ľudia Fellerov Elsa-Fluid oproti výtknutin, ruže, boľeniu prs, boľeniu **hrdla** a chřch-čľlaka, záduchu, pľuvaniu krve, zachřpnosti, **krčom**, nočnému znojeniu, ba aj oproti zastareľým neduhom nervositosti, bľadačke, a málokřvnosti som očul Fellerov Elsa-Fluid chváľil a užívaný súčasne s Elsa-pilulkami osoží aj oproti žľtačke a žalúdkovým chorobám. — Ja sám, — tak rozprával učiteľ — vďaky činím Elsa-Fluidu, že zase dobre vidím, lebo prv, než ma Hoffer upozornil na **Fellerov Elsa-Fluid**, som už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zie už bolo s mojima očami! Gazda hneď objednal u lekárniky **Eugena V. Felleru v Stubici číslo 18**. 4 tučty Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdraveľa i jeho mladšia dcéra, a teraz často objednávajú 1 tučet za 5

korún pre chudubných. Zo svatobných hosfov už tiež mnohí objednali si **Fellerov Elsa-Fluid** a Fellerové hñajúce Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj u hučenia v ušiach škřofulosného hñojenia, **vypukov.** a zimnice, horúčky influenzy, nátky, ochromenia ramien a nôh, hã-morrehoïdov (zlatej žily), kyslého gľgania, mdlôb a menovite oproti **boľeniu zubov**. — Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú mi nedavno mój priateľ sdeľil. Rozumie sa, že som si aj ja hneď, objednal Fellerov pravý Elsa-Fluid, predne 24 flašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 flašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Mne pomohol Elsa-Fluid oproti štiepaniu z prestydnutia a každému oproti všetkým chorobám, ktoré kto v dome mal. Manželke Ondreja Zvolenského pomohol Elsa-Fluid oproti **boľeniu zubov, boľeniu hlavy a štiepaniu** v ramenách a nobách a deti mu vyľiečil;

Franz Goldschmied a jeho manželka ztratil boľenie žalúdka, Ondrej Hey užívá Elsa-Fluid oproti všetkému čo domáci liek, Anton Goldschmied oproti štiepaniu hlavy. Michal Eichhard mal tak schudnuté chore dieťa, že viac mrtvé ako živé bolo; dali mu v mlieku Elsa-Fluid, teraz je dieťa tak zdravé, že sa každý diví. Sebastian Heïdinger už nemohol vydržať boľenie zubov, **Fellerov Elsa-Fluid** mu hneď pomohol. Ján Kubik, Pavel Polónyi chváľili Elsa-Fluid a Elsa-pilulky pre žalúdok a Mária Vančorová vyľiečila si s Elsa-Fluidom neduh srdca. — Nielen nemocní, leži i zdraví si objednávajú Elsa-Fluid ku každodoňnému umývaniu. — Som presvedčený, že mi každý povďačný bude, kto pokúsi objednať si Elsa-Fluid. — Len sa varujeme od napodobiznení a objednávajme priamo v Stubici a napíšme jasno adresu lekárniky

EUGENA V. FELLERA v Stubici číslo 18 (Záhrebská stolica).

Susedovia týchto, ktorých krstné a rodinné mená sdeľil som lekárnikovi Fellerovi, té bývajú v Tarjána a všetci môžu dosvedčiť, že jak spokojní boli s Elsa-Fluidom.



Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid esseneti príjemne vonajúcej bylín so známku «Elsa») musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannu známku, jaká je tu znázornená s menom «Elsa» a podpisom «Feller». Na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne **Fellerov Elsa-Fluid** vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom. Objednajte si Fellerov Elsa-Fluid len poštovou dobierkou, alebo na vopred zaslané peniaze. Stojí: 12 flaš. alebo 6 dvoj. flaš. 5 kor. 24 flaš. alebo 12 dvoj. flaš. 8 kor. 60 hal., 36 flaš. alebo 18 dvoj. flaš. 12 kor. 40 hal., 48 flaš. alebo 24 dvoj. flaš. 16 kor., 60 flaš. alebo 30 dvoj. 20 kor. — Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu. — **Zdarma** dostanete po každom opätovne objednanom tučtu Elsa-Fluidu 1 flašku. — **Varujeme sa napodobiznení!** Len Fellerov Elsa-Fluid je pravý! Jestli sa jedon list náhodne ztrati, pošľime ho rekomandovano.

Ďalej sa odporúčajú Fellerové

REBARBARA-ELSA-PILULKY.

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát výprobovaný hñajúci **prestriedok**; účinkuje rýchle, istotne, bezboľastne, čut a jedu zvyšujúce a trávenie napomáhajúce, čistiac, bóle u ľavujúce u najviac chorôb žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon kotúčik (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 korún franko.

«Nič som nemohol robiť, tak ma trápily žalúdkové bóle a štiepanie po celom tele. Odsedy Vaš podivný Elsa-Fluid upotrebujem, som zase úplne zdravý», píše dňa 20 marca 1902.

Ondrej Gális,

Lukoviste, o. p. Ráhó (gemerská stol.).

«Dlho roky som tažko nemocný bol, nemal som chuť k jedlu. Zalodkový neduh, reuma, štiehanie v údoch ma trápily. Od kedy užívam Elsa-Fluid, som zase zdravý ako chren», píše dňa 29. marca 1902.

Michal Rajtik,

z Vistuku, o. p. Báhoň (preš. stol.).

Kto chce dostať pravý Fellerov Elsa-Fluid a pravé Fellerové Elsa-pilulky, nech objedná listovne a jasno napíše adresu jediného **dobřabateľa**:

EUGEN V. FELLER, dvorný dodávateľ jeho cis. a kráľ. výsosti **prince Filipa Bourbona** v **STUBICI číslo 18 (Záhrebska stol.)**.

Hlavný sklád v Budapešti: u lekárniky Josefa Töröka, Király-utca 12; v lekárni «Nádor dra Eggera Vaczi-körut 17; v lekárni Bélu Zoltána, Szabadságtér.

Každej hospodine

možno blahoželať, ktorá z ohľadu na zdravie, uspokojenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.



Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi- uca 25/a.